

Latviesību Amīzes.

61. gada-gahjums.

Nr. 40.

Trefchdeenā, 6. (18.) Oktobrī.

1882.

Redaktora adrese: Pastor J. Weide, zu Neuhausen pr. Schrunden, Kurland. — Ekspedīzija Besthorn īga grahmatu-bohde Jelgavā.

Rahditajā: No eelschēmehm. No ahrsemehm. Wisjānakahs finas. Mantineki.
Par mesku nōpohstīsham. Atbildes. Glūdīnaschanas.

No eelschēmehm.

Pēterburga. Leischi gubernās jeb Seemē - Reetruma - Kree-wijā no jaunajahm teesahm lihds fchim bij eewestās tīk meera-teesas. Zitas jaunahs teesas gribēja tur eewest 1878. gadā, bet Kreewu-Turku kārsh issauza scho nodohmu. Tagad nu tur drihsūmā tīks ee-wests wijs jauno teesu likums no 20. Novembēra 1864. gadā. Sept-deen, 25. Septembērī, walsts-padohme fchai leetā taisīusi sawu pehdigo spreedumu, atwehledama waijadīgo naudu preefch jauno teesu eeweschanas. Zaur jauno teesu eeweschānu deminās Seemē - Reetruma - Kree-wijā gubernās walsts-lahdei peenahkoht klaht jaunas iſdohschanas drusku pahri par pušmiljona rublu. — **No Pēterburgas raksta „Olewikam“**, ka geheimrahts Dr. Karel's fchinis deenās dabujis no augstā Keisara lohti krahshau un mielu dahwanu, prohti nelaika Keisara Alekandera II. darōa-istabas bildi. Us bides wijs esohi skaidri eeraugams, kas istabā atrohdahs. Ta esohi lohti miela peemina angsti zeenitam Igaunu tauteesham, jo ihpaschi tai istabā wijsch fastapees ar nelaika Keisaru. — **Pēterburgā geografijas bee-dribā raduschahs dohmas**, nahloshā gadā tur isrihkoht wiſu Kree-wijā dſihwojochō tautu apgehrbu iſtahdi. Ziti dohd padohmu, lihds ar to iſtahdiht ari mahjas riħkus, traikus u. t. t. — **Senakais eekfleetu ministeris**, grafs Ignatjews, aibrauzis us Wihni. — **Ministeru-komitejas preefchneeks M. v. Neuterns** is ahrsemehm pahrbrauzis mahjās un atkal usnehmis sawas amata druschanas. — **Juhras kanahls starp Pēterburgu un Kronshtati**, kas tagad 16 pehdu dſilch, tīks padstīnāts lihds 22 pehdahm. Darbs japa-beids 1884. gadā. — **Pehz finanžu-ministerijas aprehkinuma nahloshā gadā** is kalmraktuwehm gaida 2614 pudu selta. — „**Wal-dibas Wehstnesis**“ fino, ka lihds 1. Augustam krohnis eenehmis 346 un isdewis 350^{1/2} milj. rublu. Pret pehno gadu cenemts ap 30 milj. wairak un isdohts ap 26^{1/2} milj. masak. — „**Nowostī**“ stahsta, ka kapara 5 kap. gabalu weetā nahloshu gad' nahfchoht su-draba nauda. — **Finanžu-ministerijas iſstrahdatais projekts** par wišpahrigu lauschi fklātīshānu Kreewu-semē fchinis deenās tīks zaur-luhkohts eekfleetu ministerijas statistiskā konfētā. — **Likums par nodohschānahm** pee mantoschanas un mantas dahwinaschanas ne fen-tika Wisaugstaki apstiprinahts. Bet terminch, no kura laika tas lai nahtu spehkā, wehl naw nosazīhts. Schi nosazīshana atlauta finanžu-un teesu-ministeru kohpigam spreedumam. — „**Now. Wr.**“ tagad fino, ka likums laikam 1. Janvari 1883. g. nahfchoht spehkā.

Jelgawa. Kahdas leelakas Londones firmas ihpaschneeks M. lgs, kam weikali ari Pēterburgā un Leepajā, is Rihgas ar wakara-wilzeenu pirmā klasē bij nobrauzis Jelgavā, kur, redsedams pee wagonā lohga schandarmu stahwoht, isgahja us azumirkli atspirdsīnatees dſelzela stančijā, atstahdams fchēmodanu un leetus-schirmi wagonā. Bes M. lgs pirmā klasē tai wakarā nebījis neweena zita brauzeja. Pehz ihfa brihscha atgreeschotees wagonā, kad wilzeens jau fahzis braukt tahtak, M. lgs pamana, ka fchēmodana un leetus-schirmia truhkst. Bes fihkālahm leetahm, fchēmodanā atraduschahs fwarigas firmas weikalu-grahmatas, telegrami, blankati u. t. t.; zitas leetas M. lgs bij nodevis pretšu-wagonā. Sahdfibū pamanijs, M. lgs tuhdat usdēwa to wirskondukteerim, kas nu wiſu wilzeenu pahrraudsīja, — tomehr bes weiksmes. No Lipsteem, ka klahakahs stančijas, par notikuscho sahdfibū tika pasinohts ari Jelgavas polizejai. Ari M. lgs pats ar pirmo wilzeenu dewahs atpakał us Jelgawu. Polizejas

eerehdnis Gr., kas scho sahdfibū nehma sawā rohkā, zaur leelu ismanibū jau pehz kahdahm 15 minutehm bij fadfinis pehdas nosuduscham fchēmodanam un leetus-schirmiss. Pehz tahtaka laika, no warbuht atkal 15 minutehm, M. lgs jau laimigi atradahs atkal fchēmodana un schirmiss ihpaschumā. Saglis bij ar peeminetahm leetahm wakarā no dſelzela dewees teesahm us kahdu masaku weefnizu, tur nohmatā nummurā atlausis fchēmodanu, panehmis wiſas leetas is wiſa, kas bijuschas preefch wihra no kahda swara, pataisījis wehl labu rehķi-numu weefnizā un tad — laidees lapās. Pultsten 60s no rihta lat-mejās ari paschu sagli fakert, kas, nosagto kreolu apwilzis, tehrpees fmalkōs, melnōs fwarlkōs un ar sagto leetus-schirmi rohkās, kā fmalkē kungs, pa Jelgavas eelahm pastāigajahs. Wiſu iſklaufschinajohi iſfinahs, ka fauzahs A. R., ir Kreews is Bītebīkas gubernās un brauzis ar M. lgu is Rihgas weenā wilzeenā. Pamanijs fchēmodanu blakus efoschā pirmahs klasē wagonā un, noskatījies M. lgu is wagonā iſkahpjām, wiſch ahtri tanī eespraudēs un, ahrā stahwoſcham schandarmam us ohtru puſi paskatotēs, ar sagtajahm leetahm schandarmam gar muguru lauschi druhsīmā nepamanihts eespruzis. Tagad ismanigais weikalneeks sawu darbu jo fmalkāki war pahrdohmaht aīs dſelju trelineem drohshā weetā. **B. B.**

Jelgawa. Peeminedama pahrdrohsho eelaufschānohs namōs un heeschahs ſirgu-sahdfibas pehdejā laikā, „Mit Ztga“ dohmā, ka pee fchihm sahdfibahm pa dafai buhschoht wainigi ari eebuhweefchi, kas dſihwo aīs Masajeem wahrteem pilſehtas tuwumā. Ta pahris nedētu atpakał par ſirgu-sagli ſhīmetais N. P. iſspruzis ſaldatu patru-kai zaur to, ka us wiſu iſſchahwīs rewolweri; bet ohtrā deenā tomehr tīzis apzeetinahs. Pee eebuhweefha D. G. usgahjuschi 3 ſirgus, bet wiſch pats iſbehdis; ſirgu ihpaschneeki wehl nesnami. Wehlak D. G. tomehr fakerts Lihlopū-krohgā; diweem no wiſa beedreem tur-preti iſdeweess iſmukt pa lohgu tuwejā meshā. Pee krohgā wiſi at-stahjuschi diwi ſirgus, eejuhgtus dehlu rātōs, kahdi Widsemē leetajami. — Aīs Masajeem wahrteem fchauſchana beechi ween esohi dſirdama.

Iſ Dandahles. Jelgavas-Bauſkas pasta-zela malā, 9 wer-stes no Jelgavas, atrohdahs Dandahles dſimts-muischa. Ja kahds fchō muischu buhtu preefch kahdeem 30 gadeem redsejis un nu to tagad apluhkotu ohtru reiſi, tas gan gruhti to wehl pasihtu. Preefch 30 gadeem bij tiklab laukfaimneegiba, kā ari ekas lohti nolaistas un wijs panīhžis. Muischas ihpaschneeks tanī nedſihwoja un ari mas luħkoja, lai faimneegiba taptu eegrohsita pareiſi. Ari laudis winds klausibas laikōs bij wiſai panīhži, un tikai knapi wiſa sawu dſihwibū.

Pagahja laiki, un muischas ihpaschneeks muischu pahrdewa Her-manim v. Bacha lgs. Jaunais Dandahles ihpaschneeks bij kreetnis faimneeks un schehfīrdigs kungs. Wiſch wiſadi nōpuhlejās, muischas un ari pagasta labklaſhānohs un labumu wairodamā. Sescheem faimneekem tas tuhdat atlaida klausibū un atdēwa mahjas us renti. Atlikuschos fchētēras mahjas, kas bij no muischas tahtaku nohst, wiſch ūfweenoja kohpā un eetaisīja tur tahtu pat faimneegibu, kā muischā. Saimneekus wairs nespeeda klausibas darbi; tee puhlejās par mahju uſkohpshānu un tīka deewsgan turigi.

Pagahja atkal labs laika gabals, un pehz augstā krohna pahwheles wareja faimneekem mahjas un semi pahrdohi par dſimtu. Dandahles faimneekem heidsahs rentes-gadi; tee tuhdat noslehdīa ar ūfu kungu pirkshanas-kontraktus, un ta par peenhmigahm zemahm eeman-toja sawas mahjas par dſimtu. Dandahle ir mās pagastīsch, un tapebz nespēchja pati ūf ūfli buhweht un usturēt. Bacha lgs, labi ūf-dams, ka lauschi labklaſhānohs war tīk jo kreetni usplaukt zaur

freetnahm skohlas, peebeedrojabs kaiminu pagastam; palihdsjeja tur pee skohlas-nama buhwes un eegahdaja ta sawam pagastam skohlas weetinu. Winsch ari ispildija dauds augstaku amatu pee waldibas, ta ka pehdigobs gadobs atska lohti mas laika nodarbotees gar pascha fainneebi, un muischu waijadseja atdoht us renti. Palihgu un padohmu pee v. Bacha kga atrada katri, lai tas buhui pascha pagasta zilwels, lai ari ahrgagasta. Ari Zelgawas aprinka skohlotajeem winsch paliks peeminan, jo bij laukskohlu aprinka-komisijas lohzelis.

Dauds darbi un puhles nobeidsa wina meejas weselibu, ta ka waijadseja dohtees us ahsemehm, lai sawu weselibu stiprinatu; 25. Julijā se. g. winsch aibraza us Karlsbahdes weselibas-awoteem Behmijā.

Tē negaidoht fatreeza Dandahneekus un wifus, kas v. Bacha kgu pasina, ta behdu-wehsts: Dandahles ihpaschneeks Hermanns v. Bachs 8. Augustā Karlsbahde nomiris. Drihs ari eeradahs wina laulatā draudsene un aplezinaja behdu-wehsti par pateefu. Wina pehdigā wehleschanahs esohit bijusi, ka tiku Dandahles kapfehtā paglabahs un pee kapeem usbuhwetu nabagu-namu, kuru tas pats gribejis buhweht, bet nepasphejis.

Behru deena bij 18. Augustā. Ap pulst. 11em Zelgawas fw. Trijadibas-basnijā eeradahs behru-weesi. Sahrks bij nolikts altara preeskā un pusckohsts ar wifadeem salumeem. Pehz nodsedatas behru-dseesmas runaja Kursemes generalsuperdenta lgs Wahzu walodā. Atkal nodseedaja dseesmu, un lihki isnesa is basnizas. Lihki pawadija lihds Annas wahrtēm brihprihito uguns-dsehseju beedriba un leels lauschu pulks. Pee Dandahles rohbeschahm fagaidija nelaiki wihi Dandahles fainneeki. Bahr rohbeschuh upes Sejawas tiltu bij pahrtasiti augsti gohda-wahrti. Pee kapa runaja Zelgawas Latweeschu rihta-mahzitajs Conradi lgs Latweeschu walodā. Pehz aprakshanas runaja generalsuperdents wehl kahdus wahrdus Wahzu walodā, un sapulzejuhhees dewahs ar gruhtu sirdi no kapeem prohjam.

Pee minetahs nabagu-mahjas tohp jau tikuschi strahdahs, un zerams, ka ta drihs kluhs gatawa un atgahdinahs nelaiki wehl pee behru-behrneem.

Nelaika truhdeem faldū dusu un pakalpalikuscheem eepreezinashanu winu skumjās wehlē kahdu Dandahlneeku wahrdā

Kahds wejs pasihstams.

No Bauskas. Bauska gan reti, tadskhu schad un tad dabuhu ko jauku un patihkamu dsirdeht; bet tik jauku wehl nelad ne-esam dsirdejuschi, ta 26. Septemberi, kur Lepschewiza kungs ar kwartetu un zeen. ehrgelu spehletaja peepalihdsibu dēwa Bauskas basnijā garigu, un pehzak mūses sahle laizigu konzertu. Pehz pateesibas waram fazit, ka Bauska wehl tik jauku un kohschu dseesdachanu naw dsirdejusi. Basnijā dabujahm dsirdeht gan gruhtakas, gan weeglakas, gan wairak pasihstamas, gan reti dsirdetas dseesmas. No tam wairak pasihstamahm dseesmahm jasaka, ka jauku un kohschu nelad newar apnīkt klausotees. Kātai janoschehlo, ka pee ehrgelu spehleschanas tahs paschas no fewim ruhza lihds, kas zeen. spehletajam trauzeja spehleschanu. Is schi atgadijuma Bauskas Latweeschu un Wahzu draudsēs waretu eewehroht, zik tam waijadfigs jaunu, freetnu ehrgelu. Wehl waram zeen. Konzerta dewejeem pateiktees, ka tee tiklab Latweeschu, ta ari Wahzu deewkalposchanu minetā deenā ar sawahn jaukahm balsihm pusckojas. No laiziga konzerta publikai wišwairak patika tautas-dseesminas un Lepschewiza lunga solo-dseesdachana. Schihs waijadseja, us publikas nemitoschobis rohku plaukstinaschanu un brawo haukhanu, wehl ohtreis dseedaht. Kwartetā ihpaschi jaflawē balšu peenemchanahs stiprumā un pamazitinam nolaishchanahs kļufumā; ta schini finā drohsci war mehritees ar zitu tautu mahfsligeem dseedatajeem. Lepschewiza lunga solo-dseesdachana ir skaidra; skana stipra un turklaht mihliga. Konzerta dewejeem sirsniagas pateizibas issazijuschi par dsirdetahm jaukahm skanahm, winus weenumehr paturesim labā peeminā. „B. B.“

No Jaunjelgawas „Balt. Behstn.“ raksta ta: Jaunjelgawa pehdejos 4 gadobs warenus fohtus us preeskhu spehrus. Pilsehtas dohmneeki schini laikā ir dibinajušchi 4-klasigu Aleksandera aprinka-skohlu, un tagad zaur pirkshchanu eeguwuschi ihpaschu namu preeskhu schihs skohlas; tad eerihkojušchi pilsehtas banku un pirkshchi waijadfigo ehku. Lohti eewehrojams fohtis ir tas, ka schihs pilsehtinas dohmneeki lika iſſtrahdāt projektu preeskhu stahwoscha dselsu tilta pahr Daugawu. Schihs wasaras beigās us abeem krassteem tila nosihmetas weetas un, ta tagad no drohscas puses dsirdams, ari jau isnahusti no krohna buhwes atlauchana. Pee buhwes krohnis ari peepalihds ar naudu, dohdams 28 gadobs latru gadu pa 20 tuhst. rubli, kas tad wehlak ja-atmaksā. Lihds ar schi tilta buhvi Jaunjelgawa

tiks faweenota ar Skrihweru (Römershof) stanžiju zaur dselsjetu, kura garums istaſihs ap 4 werstehm. — Nihgas archirejs bij 18. Septemberi schurp atbrauzis, preeskhu jaunbuhwemahs ohtas Kreewu basnizas ismelieht buhwes weetu. Tagad schē atrohdahs 1 Lutera, 1 Kreewu, 1 masa katoļu basniza un 5 Schihdu skohlas (sinagogas).

Jaunjelgawā, ta eeksch „Ewanglista“ losams, wezbrahlis Janlowskis 13. Augustā pahrkristijis baptistu tizibā 5 personas: 3 jauneklus, 1 jaunavu un 1 feewu. Kristishana notikusi pulst. 1/27 nōs rihtā, Daugawā, ne tahu no vilfehtas, leelam lauschu pulkam klahf esohit.

No Gahrzenes. Jaunakajos laikos daschi laikraksti — ka rahdahs — usliko par sawu darbu, farihdiht pagastus un fainneekus ar winu kungeem. Daschā weetā schis ne wifai fretnais darbs warbuht jau buhs nefis sawus auglus. Bet tomehr japreezajahs, ka fungi ar fatveem pagasteem un fainneekem, finameem muſinatajeem par spīhti, valdeens Deewam pa leelu-leelai datai dīshwo draudſibā un labā fatikschana. Kur waredami, tur wini weens ohtram palihds, un padara kahdu preeka brihdi. Un waram tikai wehletees, ka mihlestibas faites lungus un pagastus weenmehr wairak faſſitu kohpā. To mihlestibas faites nelad naw bes svehtibas.

Schai finā mums „Zakana Jura“ lgs raksta, ta fainneeki, pagasta laudis un ziti sagaidijuschi Gahrzenes, Baltmuſchās un Grizzales kungu v. Budbergu, kas pagahjuscho waſar' Wahzsemē ap-prezejees.

Sagaidishana Baltmuſchā, 3. Septemberi, pulsten 11ds waſkarā, esohit bijusi tahda: Pils bijusi ispuschēota gan karogem, gan ugunihm; pils preeskā bijis no Gahrzenes ehrgelneka Webera kga taisihs transparents ar apfweizinaschanas wahrdēem. 2 gohda-wahrti greinojuſchees; pirmee muſchās plazi, ohtree pee Baltmuſchās rohbeschahm, kur fainneeki gan no Baltmuſchās, gan no Gahrzenes pagasta jahſchus sagaidija sawus fungus un tad pawadija lihds muſchāi. Tur Gahrzenes wiſru-kohris, sem Webera kga wadishanas, ar jauku, ihpaschi preeskhu tam ūzeretū dseesmu apfweizinaja winus. Dascha dseesma wehl tika noslandinata. Kungi pateizahs par to wineem parahdito preeku — Baltmuſchās pagasta-wezakam un wifeem, kas bij atnahkuschi. Weſi tika gohdam pagzeenati.

Erihs deenas pehz tam, 6. Septemberi, pulsten 8ds waſkarā, tik pat preezigi un draudſigi sagaidija fungus Gahrzenes muſchā. Urāfauzeeni un dseesmas mainiſchhees. Ihpaschi esohit wairojis ta waſkara preekus Gahrzenes jauktais kohris, sem Wainowska kga fretnahs wadishanas. Wiſur waldija meers un laba fatikschana. Tē rinkoja jaunekli un jaunekles dantschobis, tur wezee tehrseja un preezajahs. Kungi pateizahs par to jauko deeniku un fazija, ka zeroht pahrahkst us preeskhu Gahrzenē dīshwoht. Kaut nelas netrauzetu ūho labo fatikschanoħs starp kungeem un wian apakſchneekem tiklab Gahrzenē, ta ari zitās winu muſchās!

Mehs no sawas puses esam pahrlēzinati, ta Gahrzenes fungi tahdu wineem parahdito mihlestibu nelad ne-aismitsihs, bet to eewehrohs, kur ween waredami.

Uguns-grehki. 6. Septembera rihtā ap pulst. diweem nodeguſi Osru Černeku fainneekam weza rija. Saimneeks sawu labibu jau ūnāk ar maſchinu nokuhlis un wifus falmus gan rija, gan ari ahrā ūametis. Jadohna, ta kahds atreebſchanas prahātā buhs uguni pœlaidis. Saimneekam leela ūkahde pee lohpu ehdamā un mehſleem. — Tahs paschas deenas waſkarā nodedis Durbes kungam, pee Lukuma, laukaſchkuhnis, pilns ar labibu, abholtiņu un ūlamo maſchinu. Kad ari ūho ar maſchinu naw nelas strahdahs, tad jadohna, ta ūhſcham uguns ūelaista. Ūsimtskungs v. d. Necke esohit dabujis ari wehſtules, kur tam daschadi draudehts. — 16. Septemberi ap waſkara laiku nodegsa Brawinu Lamberkſchu fainneekam, pee Lukuma, rija ar ūlamo maſchinu un wifu labibu, kas bijusi ūwesta rija un ūchkuhnī. Zita bijusi ūamesta pee rija ūaudsēs un ūirpās, un ari ta ūadeguſi. Uguns laikam no ūlamoħs maſchinas ūlurſtena zehluſees. Mahaļ ūainnege jau pahri ūandas preeskhu degſchanas esohit ūekuſi, ta nejauki ūhſchot pehz gruſdejuma ūmalas, lai ūk labi apluhskojoht, waj ūahdā ūeetā ne-esoht uguns dīrkſteles eekrituſhas. — 17. Septemberi ap pulst. trijeem nodegsa Blahnu kungam 2 laukaſchkuhnī, pilni ar labibu. Ūchkuhnis pee muſchās ūlamo ūahzis ūaprekkhu degt, drihs atkal ūhſch, kas wairak ta ūsverſti ūahlu nohſt. Waj ari ūho nebuhs uguns ūhſchā ūrahā ūelaista? — Ūmuku ūagasta, pee Jaunpils, eespēri ūehlkons 16. Augustā ūahdās mahjās. Ūhſwojamā ūhla ar ūigū ūhſtalli bijuschi ūapakſch weena ūumta. Saimneekam ūadeguſi ūifa ūina manta, kas bijusi ūstabā, lihds ar ūirgeom ūallī. Ūlahde ūne- ūsotess pee ūascheem ūuhloſcheem.

No Kandawas puses. No pus Augusta lihds pat beigahm pee mums allash lija, un laiks bij pee tam lohti rahms un filts. Eetut gan dereja fehjai, nokaltuschahm ganibahm, kartufeleem un dahrsa-faknehm, bet padarija ari leelu skahdi pee wafarejas. Ausu un meeschu tupinas fadihga ne tik pee semes ween, bet ari wis-aplahrt lihds paschaj augshat. Kartufeli schogad gan lohti gahrdi un militaini, bet gitadi masti no auguma. No dahrsa-faknehm ari nelas labs naw isaudsis. Gehjas smuki eesehluschas; bet dsird ari daschus fuhdsamees, ka agri fehtahs fehjas tahxpi iszehrtoht. Til-ko naktis palikuschas garekas an tumschakas, ari firgu-sagli tuhsit kahjas, kas daschâ weeta padara leelu rohbu, par 2 lihds 3 strgeem weenam pascham faimneekam panemdami.

Sentenes un Balgales firsts Lievens pahrdewis sawu pagastu mahjas par dsimtu. Ari Blahnu kungs Freimanis un Gaiku kungs barons v. Hircs gribohrt sawu pagastu mahjas par dsimtu pahrdohrt. Blahnu kungs gribohrt par pulha-weetu 60 rubl., Gaiku kungs 60 lihds 70 rubl.

Kuldiga, ka eelsch „Gold. Anz.“ lasams, 40 lungi nodohma-juschi dibinahrt Latweeschu beedribu. Statuti, kas lihdsigi zitu Kursemē pastahwochho Latweeschu weesigu beedribu statuteem, esohrt jau ap Augusta widu nosuhtiti apstiprinachanai.

Rekruschu skaitis, kas schogad Widsemē janem, no Widsemes gubernas-kara-klaufibas-komisijas schahdi isdalihits:

	Arikti.	Kantonā.	Zit jaunelteem jalohse.	Zit remannu.
Rihgas	1.	822	220	
	2.	448	120	
	3.	324	87	
	4.	306	81	
Walmieras	1.	383	103	
	2.	428	115	
	3.	262	69	
	4.	367	98	
Zehsu	1.	313	83	
	2.	255	68	
	3.	309	82	
	4.	290	77	
Valkas	1.	237	63	
	2.	267	71	
	3.	329	88	
	4.	388	104	
Werowas	1.	368	99	
	2.	275	73	
	3.	547	147	
	4.	547	147	
Tehrpatas	1.	307	81	
	2.	415	111	
	3.	476	127	
	4.	220	58	
Vilandes	1.	270	72	
	2.	342	92	
	3.	408	109	
	4.	324	87	
Arensburgas	1.	458	123	
Pavifam	29	10,685	2,855	

Nihga. Jaunbuhwejamais Wahzu pagaidu-teateris, kas gandrabs jau pilnigi gataws, 27. Septemberi til-ko nepalika par upuri laudaru rohlahm; tikai weena strahdneeka apkehribai un weiklibai japatiezahs, ka minetä ehka neguk pelnōs. Par scho atgadijumu Nihgas Wahzu awises fino ta: 27. Septembera wakarā ap pulkst. $\frac{1}{2}$ 7eem, darbeem pabeidsotees, kamehr darba waditajs, architeks H. Scheela kgs, ar dascheem ziteem wehl atradees skatitaju ruhmē, us reisi pamani-juschi uguns atspīhdumu is skatuves pagrihdas. Tur nosteigdamees, tee eraudsijuschi, ka strahdneeks Jahnis Needre metees us patlaban iszehluschos uguni un tad ar zitu palihdsibu to apflahpejis. Needre, sawu deenas-algu dabujis, mahjas dohdamees, bij minetä pagrihdā nokahpis pehz sawas maises un amata-rihku kules, un tur, pamani-dams til-ko iszehluschos uguni, to apflahpejis. Pee uguns-weetas tuvatas apskatishanas israhdiyes, ka uguns iszehlusches no skaidahm, kas bijuschas apleetas ar petroleju; tapat seme lihds tuwejam dehlu blahkam, ka ari schis blahkis pats, bijuschi noleeti ar petroleju; apalsch blahka atrastas skaheda dohjes ar schaujamo pulveri, un ari papihri eetihis pulveris, pavifam 3 lihds 4 mahtzinās. Tuwumā atraduschahs diwi

tufschas petroleja pudeles. Pulveris, ka pehz papihra eetinuma nomanams, bubschoht nemts is kahdas frohna magastnas. Is wifa esohrt redsams, ka schē uguns tibfchi peesikta, ar launu nodohmu. Wahzu awises dohd padohmu, lai issfohliu, ka tas ahrsemē noteekoht, leelaku naudas summu par laundara atklahschani.

No Iekskiles nahk deewsgan behdigas finas. Blehschi beesshi ween eelauschotees un laupoht, ko dabudami. Nakti us 23. Septemberi uslausta Muhru-frohgā bohde, kamehr pats bohdes ihpaschneeks ir bijis Rihgā. Wifas ahdas, tehja, zukurs un daschi labatas-pulsteni, kas bij nodohti preeskch fataifishanas, ir issagti. Skahde sneedsotees pee wairak tuhlestschu rublu.

Ka sinotajs dsirdejis, tad starp Krauzeemu un Turkalnu esohrt schauts us Suntaschu Gehrke faimneku. Weena lohde esohrt eegahjuji galvā, obtra mugurā. Esohrt mas zeribas us atwefeloschanohs.

Tehrpata. Us Kirrumpähjas turgus 16. un 17. Septemberi — ka „N. D. Z.“ raksta — esohrt notikuschas leelu-leelahs nelahrtibas, kas skaidri peerahdoht, zik kupli un spehzigi fahkoht augt pee muhfu semes laudihm ta fehsla, kas tagadejōs laikds weenmehr tohpoht starp laudihm kaisita. „N. D. Z.“ pasneids par scheem notikumeem schahdas finas: „16. Septemberi preeskch pusdeenas wifs bij puslihds medrigi, isnemohrt tik masus nemeerius, kas, finams, bij stipraki, neka tas arween us tirgeom mehds buht. Bet wakaram tuvojotees, ap pulsteni beem, jaunelli fahka pulzetees kohpā, un no winu runahm wa-reja maniht, kahdas winu dohmas, un ka tee gribija usbrukt bohdehm un aplaupiht tirgotajus. To manidami, tirgotaji aisslehdsa bohdes pee laika. Tikklihds ka palika pavifam tumsch, trohfnis tapa leelaks. Laudis meta us bohdehm akmenus un degoschas pagales; daschas bohdes aissdegahs, is daschahm drehbes tika issagtas; diwi tirgotaju-selli, kas usbruzejeem stahjahs preti, tapa ewainoti, un beidoht ari marshklosmisars un schandarms, kas gribija nemeerneekus apklusinah, tika apfweizinati — ar akmeneem. Daschi rewolwera schahveeni gaisā atbaidija usbruzejus tik us kahdeem azumirkleem; drihs ween tee usbruka bohdehm no jauna. Weenu dumpeneku apfargaja diwi schandarmi Kirrumpähjas frohgā. Ari scheem usbruka wirfū un gribija dumpeneekus atswabinaht. — Lai gan ohtrā deenā wifis tirgotaji tirgu bij atstahjuschi, tomehr nelahrtibas fahlahs atkal no jauna, un ar tahdu paschu spehku. Dumpeneeki bij ari jau eegahdajuschi schaujamohs rihkus un draudeja tohs isleetaht pret marshkolumisaru un schandarmeem. Weenreis pat jau tika schauts, bet par laimi neweenam netrahpija. — Ka shimi, kas peerahda, ka dumpeschanahs bij norunata, war usluhkoht to, ka turgus usraugi no semneeku kahras weenmehr no isplidijs sawu usdewumu. — Wini apgahjahs ar dumpenekeem lohti lehni un taupigi, un Kirrumpähjas pagasta-teesa strahdaja marshkolumisara pauehlehm taifni preti.

Par scho paschu notikumu „N. D. Z.“ raksta schahdā wihsē: Diwi leetas schē esohrt pavifam jaunas. Pirmahrt tas fauzeens, lai aplaupa Wahzu un Kreemu bohdeem bohdes. Lai ari esohrt notizis. Kad laudis weselobs barobs dohdahs kohpā us laupischani, tad tas esohrt auglis no dumpeneku mahjibas, kas pehdejā gadā ispleskotees un fahkoht, ka manta, ko zits gohdi gopelnijis, esohrt „sagta leeta“, un teem, kam neka ne-esohrt, esohrt brihw to atnemt. Bee tam minetā awise shimi us finamo „Temisjona kalenderi“. — La ohtra behdigā leeta pastahwoht eelsch tam, ka us turgus waldbai kaijst pretojahs, kas lihds schim Widsemē nekad ne-esohrt notizis. Us preeskch waldbai waijadsefchoht ar leelaku spehku preti stahtees.

Beidoht minetā awise faka skaidreem wahdeem, ka pee tam esohrt wainigi daschi laikraksti muhfu dsimtenē, un skubing, lai pee laika gahdā par to, ka tahds dumpeneku gars netiku wehl wairak isplatshits.

Maslawia. Issahde tikusi flehgta 1. Oktoberi; bet issahdes ehlas palikshoht lihds nahloschaj pavasartai.

Sewastopole. Par sprahdseenu us kara-kuga „Nowgorod“, kas ne sen atgadijahs, lasams schahdas finas: „Nowgorodas“ revidents, leitnants kusins, kas tai azumirkli strahdaja sawā fajite, kad sprahdseens notika, saudeja sawu dīshwibū. Wina lihkim truhla kahju, galwas un rohku, tā la to wareja pasikt tikai pee mundeerina un pulkstena. Wina rohku wehlak atrada ar gredseenu pirkstā. Seewa, to eraudsidama, no fahpehm tā tika pahremta, ka pirkstu lihds ar gredseenu eebahsa mutē un ka framjōs to speeda. — Ohtru leitnantu, Iwanowu, atrada bes galwas un kahjahn. — Deshuras leitnants, Dergatschenks, tika eesweests uhdens, bet bes eewainojumeem. Tapat ari islatimejahs deschuras saldatoem. Nonahwetohs rehina us 22 personahm, no kurahm 11 lihki jau usdabuti. — „Nowgorodas“

pakatejais gals pawisam ispohtists; kugis mafkajis lihds 8 milj. rublu. Dohmā, ka sprahdseens zehlees zaur to, ka matroschi pulweri gribejuschi isdabuht is mihnahm.

Kahds blehscha stikis. Us kahdahm salumu ballehm fcho wafar kahds nepasihstams kungs nahk pee kahdas tautas seltenites un to usluhds us „frankfesi“. Negribedama fungu nizinah, seltenite eet danzoht. Danzojoht ta prasa, kahds winam wahrd. Bet nepasihstamais danzotajs atbild, ka esohf peemirfis wahrd. Griboh — negriboht jauneklei jadanzo, lihds „frankfese“ beidsahs. Tad tas kungs pateizahs par danzi, un pee tam jaunawai speesch it stipri rohku. Ak tawu brihnumu! Jaunawa mana, ka tas kungs, rohku speesdam, tai nowelit in weikli — selta gredsen. Par laimi blehscham stikis ne-isdewahs.

No ahrsemehm.

Wahzija. Wahzu walsis-teesa Leipzigā schinis deenās spreeda par diweem Wahzu sozialdemokrateem, Wunderlichu un Kieseru, kas bij apwainoti, ka isplatijuschi aisleegts rakstu, zaur kureem aiskahruschi leisaru un musinajuschi laudis us dumpi. Teesa nospreeda Wunderlicham divi gadus darba-namā un pilsona gohda teesibu pa-saudeschanu us to paschu laiku. Kieseram, kuram newareja peerahdiht leisara Majestates aiskahruschanu, bet tik aisleegtu drukas-rakstu is-platishanu, teesa nospreeda 4 mehnfchus zeetumā. — Wahzu waldiba pehdejōs gadōs dibinajusi Kreewijā dauds jaunu konsulu amatu, tamdeht ka Wahzu pawalstneku flaitis Kreewijā arweenu wairojahs. It ihpuschi Pohlijā un Reetruma-Kreewijā pehdejōs gadōs eenahzis dauds Wahzeeschu. Tad pagahjuschā laikā tika dabinati Wahzu konsulu amati Kaunas un Kijewas pilfehtas. Tagad sino, ka Wahzu waldiba dabujusi no Kreewu waldibas atlauju, eezelt ari Lodsas pilfehtā (Pohlijā) Wahzu konsuli.

Austrija. Kara-ministerija esohf isstrahdajusi preefschlikumu, ka wajadsetu ap galwas-pilfehtu Wihni usbuuhweht zeetoschans, lai ta buhtu kara-laikā drohscha pret eenaidneku usbruschanahm. — Greeku lehninsch Georgis, kas jau apzelojis daschas Eiropas semes un ne fen bij Parise, tagad atbrauzis Wihne. — Turpat ari, ka jau sinohs, eeradees Serbu lehninsch Milans. — Kreewijas suhntis pee Austreeschu waldibas, Lobanow-Rostowskis, tagad pilnigi eestahjees sawā amata. Winsch jau apmeklejis Austreeschu ahrleetu ministeri, grafsu Kalnoki, un pehz tam pasneedis Leisaram Franzim Josefam sawas pilnwaras.

Anglija. Dublinas polizejai esohf isdeweess atrast erohtschus, ar kureem padarita sleplawiba Feniksa dahrsā pee lorda Kawendischa un Borka. Schee erohtschli esohf duntschi, pee kureem wehl ašinis redsamas. Tomehr paschi sleplawas wehl naw atrasti. Warbuhf ka tee atrohdahs apzeetinato pulka, bet truhfet leezib, kas peerahditu wainu. Polizeja arweenu wehl zerē, ka kahds no sleplawibas lihdsfinatajeem pats usdohs sawas beedrus, lai waretu ispelnitees leelo usdeweja-algu, 200 tuhlf. rublu, kas no waldibas isfohliti.

Franzija. Tai paschā laikā, kad Amerikaneitis Stanlejs ar Belgijas lehnina palihdsibu zeloja pa Widus-Afriku, to ari apzelaja Frantschu pawalstneeks Brazis. Ne fen ari schis pehdejais atgreeses mahjās. Tagad nu sino, ka starp abeem Afrikas zekotajeem, Stanleju un Brazi, pastahwoht strihdus, jo abi esohf apzelojuschi weenu un to paschu apgalbu, prohti Kongo upi. Brazis apgalwo, ka winsch pirmais tur bijis un noslehdīs lihgumus ar turenēs Nehgeru waldinekeem. Winsch tur usspraudis Frantschu karogu un eenehmis semi Franzijas wahrdā. Lai nefazitu, ka tas eekemto semi atkal atstahjis, winsch tur nostahdijis par pagaidu-usraugeem ferfchantu Malaminu ar diweem matroscheem. Brazis tagad nu pagehr, lai Frantschu waldiba apstiprinatu wina lihgumus un fohtus un isfludinatu mineto semes apgalbu par Franzijai veederofchu. Tam pretojahs Stanlejs, kas apgalwo, ka Braza lihgumeem un fohtleem ne-esohf nelahda spehla, un ka winsch, Stanlejs, atkahjis Kongo semi preefsch Belgijas lehnina. Kā schis strihdus tiks isschikts, wehl nesinams. Lihds schim nedī Frantschu waldiba, nedī Belgijas lehninsch par to naw isfazijuschi sawas dohmas. — Keisarene Eischenija, kas ne fen bij Austrijā, tur nospirkusi no barona Herzingerā Waferbergas pili Steiermarkā par 60 tuhlf. mahrzinu. — Wjenas departementā ne taht no Poatje pilfehtas israltas Rohmneku senates atleekas, kā: deewektu nams, teateris, bahdes-nams un weesniza. Spreech, ka minetahs ehkas usbuuhwetas oħra għadu-fimteni pehz Kri-stus pedsimħanas, un ka schi weeta laikam ispoħstita tautu-staiga-ħanas laikā, peektā għadu-fimteni, no Reetruma-Gotheem.

Italijs. Wahwests, kas sawā Watikana pili Rohmā ir-piñiġs patwaldineks un nestahw sem nekahdas laizigas waldbas, tagad esohf schai pili eezeħlis fewiċħlu teesu ar trim instanzeħm, kas weena par oħru augħtaka. Schai teesai nahlfees spreest par prahwahm un pahrafhumeem, kas atgaditohs pahwesta pils roħbesħas. — Austreeschu waldiba pageħrejuji no Italeeschu waldbas, lai isdohu Austreeschu teesahm tohs Italeeschus, kas bijuschi dalibnekk phee Triestes bumbu usbrużenno isriħlošħanas jeb fagħatawħħanas un kas ne fen no Venetijas polizejas tikuschi apzeetinati. Ko Italeeschu waldiba schai finā dariħs, tas weħl naw finams. — Wahwests Leo's XIII. no sawas waldbas eefahkuma nepadewahs Jesuitu ordena wadisħħanai, ka to darija nelaikis pahwests Pius IX. Tagad nu Wahzu awise „Kölnische Zeitung“ sino, ka Jesuiti atkal panahkuschi sawu agrak fuwaru pahwesta waldibā un ar wiċċu spehku puhlejotees, ka waretu ijsjaukt meera-falihgumu starp pahwestu un Wahzu laizigo waldibū. — Waldiba nodvhomajoht driħsumā eesfahkt zeetokħanu buhwexħanu ap Rohmas un Venetijas pilfehtahm. — Triestet apzeetinata Oberdanka beedris phee bumbu fagħatawħħanas un wexħanas, kā finams, nebix reisja sakerts ar Oberdanku, bet bij isbeħdiss. Tagad sino, ka tas kahdā Toħħanas pilfehtinā tiziż apzeetinahs. Sakertais fawzahs Nagosa un ir-pehz sawa amata aptekeris. — Italeeschu awise isfazzijas fħas sawu nepatikħanu par to, ka Italeeschu wirfneeki, kas no sawas waldbas bij fuhtti us Wahzu kara-spehka manewereem Breslawā, naw dabjujuschi no Wahzu leisara ordenus, kā daschi ziti wirfneeki. Us to nu no Wahzu waldibas pufes teek isflaidrohts, ka Breslawā bijuschi wirfneeki gandrihs no wifahm Ġirovas un dauds Amerikas un Aſſias walstihm, bet tik Kreewu un Austreeschu wirfneeki dabjujuschi ordenus, tamdeht ka Wahzu waldiba zaur to gribejuschi parahdiht goħdu Kreewu leelfirstam Vladimiram un Austrijas froħna-prinzip Rudolfsm, kas abi bij atbraukuschi us manewereem.

Turzija. Kreewu waldiba nospirkusi Jerusalemē semes gabalu, us kura tiks usbuuhwehts pareistizibas luħgħħanas-nams, par peeminu Deewa meerā duſofħħaj Kreewu Keisareni Marijai Aleksandrownai. — Par Mekas leelscherisu, senakka leelscherisa weetā, ko Turku waldiba atzeħla no amata, no Sultana eżżejt sħeikhs Resikune. — Par tħetrahm roħbesħu punkteħm weħl pastahw strihdus starp Grekeem un Turkeem. Sultans tagad passnojis Greeku suhntim Kon-duriotam, ka Turku roħbesħu komandantam jau esohf dohti preefch-raksti par mineto strihdus punktu atdohħħanu Greekijai. — Anglu suhntis lords Deferins us Turku waldibas ppeprasjumu, kad Anglu kara-spehki atstahħoħt Egipci, atbildejjs, ka weena dala no teem jau is Egites ajsbraukus un atlikusħee atstahħoħt Egipci tad, kad ta ga-liggi buħxhoħt apmerinata. — Albaneeschu nemeeri phee Montenegro, roħbesħas pehdejā laikā palikuschi tik ūpři, ka Montenegro waldiba fahku suħħiħt us Albaneeschu roħbesħu stiprakus kara-ħpekkus ar kahdeem kallu leelgħabaleem. Kahds Hamburgas twaikonis, kas ne fen atbrauzis Antiwari ohxta, atwedis preefsch Montenegro waldibas munizju nn wifadu kara-materialu.

Egipte. Ismeħleħħana pret Arabi Beju jau eesfahku. Wina teek westa slepeni, bet pati teesashħana notiks phee watjahm durwiħm. — Hadjsi-Mustafa, weens no leelakajeem wadoneem phee slepkaw-bahm un waras-darbeem, kas no Egiptescheem tika padaritas Aleksandrijā pret Eiropescheem, tagad pehz teesas spreeduma Aleksandrijā nofħodħihs ar nahwi zaur pakahruschanu. Wina soħħdam bijis klaħt leels pulks Eiropesħu un Egiptesħu — Kohpā ar Arabi Beju teek apfuħħseti weħl kahdi 80 dumpja un nemeeri wadoni, pa leelakai dalai augħtaki wirfneeki, kas peedalijsħeesh phee dumpja. Kā schi tiks teesati, waj wiċċi reisja jeb ziti weħlak, tas weħl naw finams.

Deenwidus-Amerika. No Kolumbijas sino, ka turenēs brihw-walibas prezidents Aldana kohpā ar sawu sekreteeri esohf nokauti no dumpeneekeem, un turenēs Italeeschu konsuls sawangoħts no laupitajeem.

Widjaunakħas finas.

Keisars un Keisarene ar Behrnejm 1. Oktoberi no sawa wa-faras-didħwolha Aleksandrijā, phee Peterhofas, pahrbraza atkal us Għażiex. — Deħi Rihgas Wahzu qaqaidu-teatera apfargħasħana nostaħħidi pastahwigi ugund-sħargi. — Schinis deenās nattieb ap puli. 1/24em bij redsams kohħi flaistis komiex phee debesħi. Winsch atradahs deenwidus-aħħarġa puże. Skaita, għadha aste bij felu mu wiħse ispletu fees. — Maskawas Ahriħgħa fastahdijussees Latv. palihdsibas beedriba, sem nosau kuma „Rihgas palihdsibas beedriba“. Winsch statuti apstiprinati no eelf-sleeku ministerijas 25. Augusti sch. g. Beedriba fineggs palihdsibas flimeem un preefsch behreħm. — Is Majoreem „Rig. Zeitung“ redażjiet pirmdeen, 4. Oktoberi, peesu hittit bumberi, oħtree

Par mesch u no voh stischaun.

(Muna, tureka no Gaujenes mahzitaja Smilenes - Palsmanes - Aumeisteres - Gaujenes
semkopibas heedribas 8. kapulzē.)
(Beigums.)

Lai skatamees tahlaat us Seemeet-Afriku. Schè Fenikeeschi, wez-laiku wißbagataka andeles-tauta, Kartagus pilfehtu bij dibinajuschi, un no turenës ar saweem kugeem apbraukaja wifas tolaik pasifistamahs juhras. Turklahti Kartageeschi bij it smalki mahziti semkohpyji. Semkohpibas sinatnibu pee wineem wareja eemahzitees ferwischkäs semkohpibas fkhöhläs, un dach labs flawens Kara-wadonis un augustmanis fwäss jaunibas deenäs tahdu semkohpibas fkhöhlü bij apmeklejis. Wifa Kartagus pilfehtas apkahrtne ar wihma-kohkeem, ahbelehm un ziteem auglu-kohkeem bij aydehstita, us sahainahm ganibahm trekni lohpi ganijahs, un laudis dñishwoja pilnibå un lepnibå. Bet diwi reisas eenaid-neeki ispohstija Kartagu; pirmo reis Nohmeesch, ohtro reis, 500 ga-du wehlak, Wandaki, un schihs lepnahs pilfehtas drupas schodeen gut 60 pehdas dñilu smiltis apraktas. Pehz wihma-kalneem un auglu-dahrseem par welti mekleßi. Kur agrak staltas pilis un bagati andelmanu nami un spihkeri lepojahs, tur tagad tikai masi Arabeeschi jeemi atrohdami.

Metisim azis us Siziliju un Italiju. Siziliju Rohmeechu laikds fauzas par Italijas labibas-magasinu. Ari wehl widus-laikds labiba tur brangi issauga. Schodeen Sizilijas kalni slahw pliki, seme ir ne-augliga un eedsihwotaji nabagi. Italijas Apeninu kalni Rohmeechu laikds ar beescheem mescheem bij apauguschi. Celeijas un juhralmas kaijumi Italija ar bagateem tihrumeeem, lepnahm muischahm un jaukeem puks- un auglu-dahrseem — bij ka apsehti. It ihpaschi tas apgabals, ko Kampanu fauzas, bij brangi apkohpts un beeschi ar zilwekeem apdshwohts. No ta laika, kad us Apeninu kaneem meschus nozirta, ari wisa Italijas seme ir ka pahrwehrsta. Wasaras karstums ir nepanefams; schini laikā wisa Italija lihdsinajahs degofsham zeplim. Gedsihwotaji plahni ir islaistiti pa tukscheem kaijumeeem. Ari zilwelk isskats ir pahrwehrtees. Kur tagad wehl Italija atradifi tohs kara-wihrus, tohs milsigohs salokschus, kas sawā laikā wisu pasaulei uswareja?! Jaunu laiku pa-audse ir ka iskaltusi, nespheziga un kuhtra. Kampanas bagatee apgabali ir pahrwehrtuschees par neweseligeem purweem (Pontinijas purwi), kur nahwigs drudfts plohfahs un eedsihwotaju maso skaitli wehl masina. Awoschi ir issikuschi, un rohdahs tahdi apgabali, kur uhdens no 5 lihds 6 wetschtm tahlumā ar neschanu ja-atnefs, un ari lohpi tik pat tahlu jadsen pee dsirdinaschanas. Uhdens truhkuma dehl daschahm dsirnawahm, fabrikahm un zitahm eetaisheim bij ja-apstahjahs. Beselu deenu tur vari zeloh, neweenas semneku mahjinas ne-eeweherodams. Bet ubagu un laupitaju pulks Italija ir ne-isskaitams.

Spahnijai tāhd's pats liktenis bij japeedsīhwo. Nohmeeſchu lai-
kds un ari wehlak, kād Mauri, no Arabijas nahkuſchi, Spahniju
uswareja un pahrwaldija, feme bij augliga un isdewiga, jo Mauri
bij prah̄tigi un zihtigi ſemes-koh̄peji. Nezik ilgi pehz Mauru isdīh-
ſchanas Spahneſcheem jauni, lihds ſchim nepafhſtami juhras-zeli us
Ameriku un Riht-Indiju atwebrahs. Turklaht karſch bij uſnemams
pret Angliju un Holandiju, kas, finams, bij juhras-karſch. Saproh-
tama leeta, ka tad neſkaitami andeles- un kara-kugi bij jabuhwē.
Meschi lihds pehdigam tika nopohtiti, un no ta laika feme ir karſta un
waits ne-iſbōhd tāhdus anglus, kā ſenat. Spahnijas upes waſarā
iſſihſt, bet pawaſari zaur pluhdēem padara leelu ſlahdi.

It ihpaschi leelu nesapraschanu meschu nopohtischanas finā at-rohdam Amerikā. Tīkai 400 gadu pagahjuschi, kamehr pirms Eiro-peetis tur ūawu kahju eezehlis, un jau fchini ihfā laikā wifs Amerikas klimats ir zitads palizis, un semes augliba palikuši masaka. Mechiklas upēs pee Eiropeeschu atnahkschanas bij lohti dauds uhdenu, un tāhs bij zaur dauds kanahleem ūawenotas; seme bij ar leeolem mescheem ap-augusti un it beesshi apdīshwota. Bet jau fchi gadu-sintena eefahkumā ūawenais dabas-pratejs Alekanders von Humboldtis, ir peerahdījis, ka Tarigua esars gadu no gada paleekloht masaks. Kahds jits muhsu laiku reisneeks, Wihlers wahrdā, raksta, ka Mechikla jau fahloht lihdsi-natees tuksnesim. Lohpu audsefchana un semes kohpschana semes lih-dsenumās pawisam wairs neweizahs; dauds awoschu un upju pchdejōs 15 gadōs ir isskūfchi. Smilts kaijumās, kur 30 werstes apkahrt neweenas uhdens pilites ne-atrohd, no leeolem Indijaneeschu zeemeem tīkai atleekas wehl useetamas, kuru agrakajee eedīshwotaji tak gan lai-kam preelsch negik ilga laika uhdens pilnībā dīshwojuschi.

Seemel-Amerikas Saweenotās Walstis tagad wehl meschi ir; ihpaschi Seemel-Amerikas wakara dala ne-ismehrojami semes strehki ar

mescheem ir apauguschi, kuru wisdsfakohs dsitumus neweena Eiroopeescha
kahja wehl naw aissneegusi. Bet rihta puſe meschi jau ſtipri fahl eet
masumā, un tomehr laudis tur wehl us wiſu ne-apdohmigako un ne-
prahdigako wiſti nemahs meschus nozirst un malku iſſchlehrſt. Jau
tagad tur ir manams, ka uhdens eet masumā, un drohſchi war ſaziht:
ja tas ta wehl ilgaki us preeſchu ees, tad ari Seemeſ-Amerikas ta
noſauktä „ne-iſſmelama“ meschu bagatiba ahtrumā buhs iſſuduſi,
upes iſſiks un pilſehtas, kas ſchodeen tur wehl ka fehnſe ifaung no ſe-
mes, uhdens truhkuma dehſ drihs ſtahwehs ne-apdihwotas.

Bet tik tāhlu mums gandrihs nemas naw jamekkle. Ari muhku pa-
fchu tehnu-seme ir palikuſi faufaka, kamehr ſchai gadu ſimteni ſahla me-
ſchus pahrdoht jeb nolihst. War usrahdiht, ka flapji gadi pee mums
fenak dauds beeschaki bijuschi, nekà tagad. Wezös ruffös, 17. gadu-
ſimteni, ka flapji gadi Widsemē teek peemineti 1614., 47., 48., 58.,
72., 82., 93., 95., 96. un 98. gads. Tagad, zik atminohē, ihsteni
flapji gadi mums naw bijuschi no 1867. gada, t. i. jau 13 ggdu
atpakaſ. Ari daschus melderus dsird ſchehlojotees, ka wineem pawa-
fari par dauds uhdena eſoht, bet wasarā daschlahrt pawifam truhk-
ſtoht, kamehr fenak wiſu zauru gadu eſoht warejuſchi malt.

Kihneefchi ir ta weeniga tauta, kaē jau no wezu-wezeem laikeem wehrā likusi, ka semkohpiba neweizahs un semes augliba nihkstas is-nihkst, tad meschus nozehrt. Lai gan Kihna jau gadu-tuhkloschus atpakal bij fauzama par kulturas semi, lai gan wina jau no sen laikeem lihds schai deenai weenumehr beeschaki bijusi apdfishwota, nekā kahda zita seme pafaulē, tomehr seme isdohd wehl schodeen tik pat bagatus auglus, kā preeksfch 1000 gadeem. Jo Kihneefchi ir saprah-tigi lautini. Wini fawus meschus ir taupijuschi, un it ihpaschi us to luhkojuschi, ka uhdens ne-aistek us juhru, pirms druwās naw flazinajis. Jau preeksfch kahdeem 1000 gadeem wini gahdajuschi par leelakeem uhdens krajhumeem semes widū, milsigns esarus un ne-is-skaitamus kanahlus rakujschi un leelupju kraftus ar augsteem dambjeem apstiprinojuschi. Tā tad pluhdu laikds uhdens nepahrpluhst, un zil-weli drohschi un ne-apskahdeti war dñishwoht paschōs upes peekrastds. Turpretim uhdens pawafari pilda wifus kanahlus un tad za ur fluh-schahm weenlihdsigi un lehni istek laulkā, tihrumus un plawas flazinadams. Besgaligi muklaini purwi jau sen za ur grahwoschanu ir pahr-wehrtusches par wistreknakeem un fohti augligeem apgabaleem.

Ari Egiptē atrohdahs dauds tahdu raktu kanahlu un esari, zaur ko Nila upes uhdens teek sawahlts un aprohbeschohts. Ir passhstama leeta, ka Nila uhdens, lehni notezedams, atstahj treknas duhnas, kas semi waren mehflo un auglibu us brihnischkigu wihsi weizina. Egiptē plauschana noteek 3 lihds 4 reis par gadu, un ne reti tur 200 lihds 300 graudu war eekult. Bet tamdeht gan Nila uper uhdens nekad nepeetruehkf, lai gan Nils tak ir karstä strehka upe, kura pirmais sah-kums paſchā ekwatora tuwūmā? Tikai tamdeht, ka wiss tas leelais aypgabals, no kurenē Nila awoschi zelahs, wehl ir apaundis ar bee-scheem mescheem, un turklaht wehl tee leelee esari, kas tikai ne sen ir atraſti Widus-Aſrikā, wehl ir uhdena pilni. Tikklihds ka Eiropeschu kahrigahs rohkas tur meschus buhs nozirtusbas, ari Nila upes uhdens bagatiba buhs beiata un — Egiptes bagatiba iſnibzinata.

Wisi s'chee peemehri skaidri peerahda, ka zaur meschu nophisti-
schau wisur uhdens wairums un semes augliba eet masumâ; un kul-
turai un semkohpibai tur ja-eet atpakat, kur mescha wehrtibu un wai-
jadisibu neleek wehrâ. Mesch ir nauda jeb kapitals. Ari muhsu
tehwu-semes kultura un semkohpiba tikai tad ees us preeskhu, kad to
kapitalu ne-isschlehrdefim, bet, prahltigi no augleem tehredami, paschu
kapitalu atstahsim ne-aistiltu.

Arbides.

Watrat andeskneem: Ka Juhs eheet gatawi, sinamo eetaisi aistahweht pret nepareisahn usbruktschanahm, ir labi un teizami. Bet Juhs ar mums buhseet weenis prahcis tai sua, ta „precrstam“ buhru janahs no ta wilhra, las to eetaisi wada. Kad winsch vatis neraksla, kad slaidri leezing, kad natura par waijadsigu tahdam pretineelam vretotees. Un to winsch dara pareissi, jo allach ir gudrati grecz zelu, uesa ar schahdu-tahdu pluhtees. Juhsu teizamai eestahdei neweens nesfahdehs ar sawahm velshchanahm.

Bef tam „pretrakstam“ buhtu jaastahw tai „lapinä“, kurd usbrutschana notilust. Mums now eemeela palihödeht tahdeem, tas jaan nepareisahm usbrutschanaahm un — gaaditeem pretraksteeem Latv. Am sēs gris stuteht jaanu ūgenurvischo nānu. — Juhs un dasch zits reisi pahrezzinästies, ta tas teesham ir dascha nūhulsa nodohms.

Daugavpils: Juhu adresē numis deemschēhl ir jaudījumi. Esat tik labi un pēcītāk no jauna savu plīnigo adresi, jo par "Akklahto noslehpumi" gribam ar Jums sāpītīties.

6. (18.) Oktoberi 1882.

Basnizas un skohlas finas.

Weens kungs, weena kristiba, weena tiziba.

Nahditajs: Finas. Skohlas-nama eeswehtischana Tahschu-Padure. No Palsmanes draudzes (Bidsme). Pawisam sawadi misionari. Ko kahds mironis stahsta. Nesinamais walars.

Sinas.

Jelgawa. Kursemes ewang.-lutr. konsistorija isslidina „Kurs. gub. aw.“, ka wina fawu schi gada rudens-juridiku noturehs no 26. Oktobera lihds 9. Novemberim.

Par Rihgas superintendentu apstiprinahs turenes Domas-basnizas virsmahzitajs Jentschs.

Walmeera. Diktu mahzitajs Bernh.-rdts no Walmeeras basnizas patroneem, ka „Itga f. St. u. L.“ fino, aizinahs par jaunako mahzitaju us Walmeeru.

Skohlas-nama eeswehtischana Tahschu-Padure.

(Waltaiku draudse.)

Ar preezigu sirdi fanehmu to finu, ka festdeen, 11. Septemperi, eeswehtihis kaimini pagastam jauno skohlas-namu. Ari mani eeluhds par weesi. Noliktā deenā ap pusdeenas laiku dewohs zelā. Bes skohlas-nama eeswehtija ari wehl minetā deenā kapus, kam kahds jauns gabals bij peenemts flaht. Tapēz dewohs pirmak us kapeem. Pehz kapu eeswehtischanas gahju us skohlas-namu, kas naw no kapeem wiſai tahlu, lai waretu to dauds mas apluhkoht. Ir teesham stalta, — ne pahrak leela — ehka, kas skaidri peerahda, ka Padurneeki naw nela taupijuschi pee fawu skohlas-nama buhwes. Darbs ir kreetnis, un wiſa eetaise tahda, ka labaku newar wehletees. Wiſs ir glihts un patihkams, tikkab no ahrenes, ka ari par eeksh-pusi. — Schis nams dauds pagasteem war dereht par labu preefchishmi pee skohlas-namu buhwes. Ap pulksten diweem pehz pusdeenas atbrauga weetigais mahzitajs, un nu dewahs wiſi sapulzejuschees ehrtajā skohlas istabā eekshā. Wispirms sapulzejuschees nodseedaja dseefmu: „Es un mans nams, mehs sohlaamees“ u. t. j. pr.; tad mahzitajs kahpa katederi un runaja par fw. Bahwila wahrdeem Ēwes. gr. 3, 19.: „Ka... juhs spehjat atſiht Kristus miheſtiba, kas ir dauds augstaka, nela wiſa

sapraschana, ka juhs tohpat peepilditi ar wiſadu Deewa pilnibu.“ Mahzitajs sawā runā wiſpirms norahdijs us tam, ka prahta un sapraschanas iſkohpschana un iſglihtoschana ir labas un augstas leetas, pehz kam muhsu laikds latris zenschahs un dsenahs, un pehz kam ari katram teesham jadsenahs. Kreetnas skohlas ir tāhs ihstahs weetinas, zaur kurahm scho augsto leetu spehjam fafneegt. To ari ir atſinuſchi kreetnee Padurneeli; tapehz zehluschi ſen ſtalu skohlas-namu, un naw pee tam nela taupijuschi, lai prahta un sapraschanas iſglihtoschanas weeta buhtu deewsgan ehrta un waretu jo pilnigi falpoht fawam mehrlikim. Bet par scho augsto un labo leetu, par prahtu un wiſu sapraschanu, ir pehz Bahwila wahrdeem weena dauds augstaka un labaka leeta, prohti „Kristus miheſtiba“. Kur schi miheſtiba weenojahs ar prahta un sapraschanas iſglihtoschanu, tur aust ihstā gaifma un plaukst ihstā laime. Bes Kristus miheſtibas zilwelku sapraschanai ir mas spehka un ta newar padariht neweeni pilnigu. Sw. Bahwila wahrdeem waijadsetu ſtahweht uſtrakſitem us ilkatra skohlas-nama durwiſhm. Mahzitajs usmudinaja sawā runā Padurneekus, lai weenprahtibā un miheſtibā ari turpmak ruhpejahs par fawu skohlas-namu. Weenprahtiba un miheſtibā lai walda pagasta lobzeksds un pagasta amata-wihrds; miheſtibā, ihstā Kristus miheſtibā, lai wairojahs starp pagastu un ſkohlotaju, to wihru, kam wejaki uſtizehs fawu dahrgalo mantu, fawus behrnus. Kur Kristus miheſtibas faites weenojs pagastu ar ſkohlotaju, tur plauks ari prahta un sapraschanas attihſtiba un iſglihtiba un ſkohlas-nams atneſihs ihstu ſwehtibu. — Pehz eeswehtischanas nodseedaja jaukts kohris: „Deews kungs, Lew flavejam“. Tad runaja weetigais ſkohlotajs F. Sieverts kungs par ſkohlas labumu un waijadſibū. Kunatajs ſalihdsinaja wezu laiku tautas un wiſu attihſtiba ar tagadjo. Wez-laiku mahzitahs jeb kulturas tautas ari ir dſinuſchahs pehz prahta attihſtibas un iſglihtibas, un ſchini ſinā fafneeguschas augstu jo augstu pakahpeenu, bet galu-galā tāhs tadſchū iſnihkuschas ar wiſu fawu prahta gaifmu un guđribu, jo tāhm truhka tāhs ihstahs gaifmas, kas nahk no

augfchenes. Muhfu laiku isglichtiba neprasa weenigi isglichtibu pafauligâs leetâs, bet wairak Deewa leetâs. Tapehz mums waijaga zenstees eeguh prahtha un saprafchanas isglichtibu, bet parwifahm leetahm un jo wairak gahdaht par dwehseles isglichtibu. — Beidsoht runatajs iffazija sirfnigu pateizibu wifem teem, kas par skohlas-nama uszelschanu gahdajuschi. — Behz tam wehl nodseedaja wairak-balfigi kahdas dseefmas un ta nobeidsa eeswehftichanas darbu.

Atlikusho laiku pawadija jaufâs farunâs, un ari pastarpahm dseedafchanâ un danzofchanâ. Zeru, ka kritis svehtku dalibineeks paturehs scho deeninu atminâ.

Kahds weefis.

No Palfmanes draudses (Widsemé).

Palfmanes draudse ir preefch fawas draudses-skohlas dauds darijusi. Desmits gadus atpakat wina buhweja draudses-skohlai kahdus kambarus klah, lai draudses-skohlmeisterim buhtu leelaka ruhme.

Behz tam wina usbuhwaja jaunu kalpa-mahju, riju ar peedarbu, pahrlaboja pagrabu u. t. j. pr. Ari zitas ehkas tika labi apkohptas. Tagad draudse ir usbuhwajusi leelu peebuhwu no almineem pee skohlas-mahjas, ta ka tagad wifa skohlas-mahja ir weenâ kante 19 un otrâ 10 afis gara un 6 afis plata. Jaunajâ peebuhwê atrohdahs diwas leelas klas, palihga-skohlotaja kambaris, masgajamais kambaris un us behninem leela gulamâ sahle preefch skohlniekeem. Wifas tahs istabas, kurâs senak skohlas-behrni guleja un mahzijahs, tagad paliks preefch meitenehm, ta ka winas pawifam buhs noschiktas no puifeneem. — Draudses-skohlotajam ir peezaas ruhmigas istabas un leels balkons ar glahschu lohgeem preefch durwiham.

29. Augustâ, jaunâ skohlas-nama eeswehftichanas deenâ, leels lauschu pulks bij sapuljees. Mahzitaja kgs runaja par Dahw. ds. 103, 2. Winsch fazija, ka waijagoht Deewam pateikt, scho skohlas-namu ar agrakajo falibdsinajoh. Apaksch nelaika Birkena tehwa wadishchanas wina gan ari efoht bijusi laba skohla, tomehr skohlas ehka bij parleeku masa un knapa, — tikai preefch 12 seemas-behrneem eeriketa. Zahdâ ehkâ behrneem weseliba nihfst un suhd; to war pee tam redseht, ka behz Schulrahta lunga wahrdem, ko winsch tagad sinode runajis, Widsemé ar katu gadu ejohf skohlnieku flaitis masumâ. Schini gadâ efoht 1000 skohlnieku masak

bijis, nekâ agraki. Behz Werowas aprinka gariga skohlas pahrluhka Hesse mahzitaja leezinachanas efoht tanî aprink 600 behrnu ween miruschi. Palfmanes draudses-skohlâ efoht par behrnu weselibu pilnigi gahdahts; tur ari strahdajoht diwi kreetni skohlotaji. Schè draudses-skohlnieku flaitis efoht leelaks, nekâ dauds zitas Walkas aprinka drauds, jo us 100 pagasta-skohlas behrneem nahkoht 18 draudses-skohlnieki u. t. j. pr. Behdigi mahzitaja kgs iffazija pateizibu leelungeem, wifai draudsei, winas preefchnekeem, ihpaschi ari basnizas preefchneekam, baronam von Buddenbrockgam, kas ne-apnizis puhlejees par basnizas un skohlas plauftchanu.

Behz mahzitaja kga runaja draudses-skohlmeisteris Abela kgs. Winsch fazija: Tas Pestitajs efoht ar teem wahrdem: „Laideet tohs behrninus pee manim nahkt un neleedseet teem, jo tahdeem peeder ta debesu walstiba“, noskhmejis ari kristigas behrnu audfinaschanas usdewumu un mehrki. Wezaku svehts peenahkums efoht par to gahdaht, ka behrni ne ween meesigi, bet ari garigi labi plauft, par ko ihpaschi skohlas gahdajoht; tapehz behrni skohla fuhtami. Preefch jaun-usbuhwetâ skohlas-nama buhw-materiala weschnai nekad newaijagoht beigtees, bet zita materiala weschnai nekad newaijagoht beigtees, bet arween eet wairumâ, prohti skohlas-behrnu, lai tee tiktu peenahzigi audfinati par derigeem Kristus draudses lohzelkeem.

Schi skohla ir ari peenahzigi apgahdata ar jaun-mohdes skohlas-galdeem, waijadfigahm mahzibaleetahm, ka seenas-kahrtehm, glohu u. t. j. pr., un ari ar wingroschanas eerikti. Nahlamôs Seemas-svehtkös dabuhs ari jaunas skohlas-ehrgeles, kas Wahzsemé pastelletas par to naudu, kas zaur konzerteem eenemta.

Beidsoht basnizas preefchneeka weetneeks, barons von Buddenbrocks II., usaizingaja, lai dseedohf Keisara-dseefmu, par peemiru, ka schis skohlas-nams efoht usbuhwetâ apaksch muhsu schehligâ Semestehwa waldishchanas, Kas ir wifu skohlu draugs un aisslahwetajs. Muhsu basunu-lohram spehlejoht, wifu pazehlahs un dseedaja: „Deews, fargi Keisaru!“ Ari Palfmanes wihrlohris pa starpahm dseedaja us 4 balsihm. — Behz beigtas eeswehftichanas draudses-skohlotajis luhdsfungus, draudses preefchneekus, skohlotajus un zitus us lohp-maliti, pee kurâs tika ari dauds runu turetas un laimes-wehlefchanas iffazitas.

Schi skohlas-nama peebuhwe mafsa gandrihs 2000 rubl. f., bes materiala. — Aridsan no muhsu draudses ir daschadas tukfchas fuhsibas par fungem pee senatora kga eesuhtitas. Kä rahdahs, wini negrib launu ar launu atmaksah, bet kā lihds schim, ta ari us preeskhu patureht labu un mihsigu prahru us fawem semneelkem. Kad leelkungi dabuja finaht, ka buhwmeisteris esohf skahdi nehmis pee draudses-skohlas peebuhwes, tad tee no fawas puses winam mafsa klahs lihds pusohtra simts rubl. f.

Draudses-skohlotaja palihgs Jekabs Sihla kgs ir 4 gadus draudses-skohlotaju seminariju apmeklejiss un ar labahm leezibahm atlaipts. Ari preeskha lungi mafsa 100 rubl. f. par gadu. — Lai Deewo swehti un ustur muhsu fungus par winu daudskahrtigahm un bagatahm labdarishchanahm pee muhsu draudses!

Pawifam fawadi misionari.

Kad muhsu kungs un Vestitajs eestahdija fwehtu kristibu. Winsch fazija fawem mahzelkem, lai eet jaur wiwu paftuli un dara par mahzelkem wiwu laudis, tohs kristidami eeksch Deewa ta Tehwa, ta Dehla un ta Swehta Gara wahyda. Muhsu laikos kristigā tiziba ir jau isplatijusfees pahr dauds se-mehm, tomehr wehl ir ari dauds paganu tautu, kas kalpo elka-deeweem un peeluhds raditas leetas wairak, nekla paschu Raditaju. Schahdas paganu tautas un tautinas atrohdahs wiwairak Afrijā un Afrikā, un winu klahs ir dauds leelaks, nekla kristitu lauschu un tautu klahs. Pee scheem paganeem kristigahs tautas suhta katru gadu wihrus, kas ir pilditi no Kristus mihlestibas un, paschi fewi aisleegdam, paness wiadus gruhtumus, lai peerwestu paganus tam ihstam „dwehfetu ganam“. Kristum. Tohs wihrus mehs nosauzam par misionareem. Bet to wehl ne-bijahm dsirdejuschi, ka kahds kristigs zilwels buhtu ne wiis ween pats peenehmis paganu tizibu, bet ari nophuletobs zitus peerwest pee fawas paganu tizibas. Tas tagad ir notizijs. Kahds Anglis no Seemela-Amerikas, vakkawneeks Henri Klorks, un kahda kreewu zeenmahte Blawezki strahdā pawifam fawadu misiones darbu Rihta-Indijā tahdā wihsē, ka paganu Hindus tautu mellee peegreest pee Budā paganu tizibas. Kahda negehliba tak teefcham eet pahri par wiham rohbeschahm. Vakkawneeks Klorks ir kahdas Budā tizibas misiones beedribas preeskchneeks, un Blawezki zeenmahte ir wirspreesterene. Wini

atstahja to apgabalu, kurā dsihwo kristigi zilweli un aissahja pee paganeem. Klorks ir farakstijis virmo Budā tizibas kaktijsmi ar 153 jautaschanahm. Wirs-preesteris ir kaktijsmi apstiprinajis un atradis par labu. Klorks turejis jau daschās runas, kas paganeem lohti patikuschas. Tapat ari Blawezki zeen-mahste esohf atradusi dauds peekriteju.

(Pehz „R. R.“)

No kahds mironis stahsta.

(Beigums.)

Drihs pehz tam maniju, ka sahrls tapa pazelts un likts us lihku-rateem. Pehz tam rati apstahjahs pee kapsehtas. Es mehginaju wehl pehdigo reiss fault, — bet welti! Es maniju, ka sahrlu eslaida kapā. Sahrls bij drihs kapa dibenā un es wehl dsirdeju fawa mihsakā drauga balsi, kas man fazija pehdigo reiss „ar Deewu“. Biju pahlezzinahs, ka ta buhs pehdigā balsi, ko dsirdu is schihs pafaules. Kaps tapa aissbehrts, un es sinaju, ka esmu aprakts. Ta tad nu wijs bij beights, un es no dsihweem biju atschkirts us muhschibu . . . .

Wehl tagad es newaru faprast, ka to wiwu spehju pahrdsihwoht, bes ka buhtu no bailehm teefcham nomiris . . . .

Zit ilgi es ta guleju, to nesinu. Es zereju, ka man drihs peetrulks gaifa preeskha elposchanas, un ahra nahwe nobeigs manas mohkas Weltas zeribas! Kamehr meesa gut tahdā nefajehgshana un nepahrspahjamā meegā, tai newaijaga tik dauds gaifa, bes kura wina zitadi newar dsihwoht.

Manā sirds puksteja, bet manas kruhtis nezilajahs un es newareju — ne pakustetees. Bet to mehr es biju dsihws un mani juschanas spehki nebij suduschi.

Negaidoht mass trohfnis istrauzeja manas behdu dohmas. Mani sagrahba ne-issakama zeriba, un ari — bailes. Trohfnis nahza arween tuval, lihds pehdigi es maniju, ka sahrls tapa iszelts is kapa. Sahrlu attaisija, un tihrais, dsestrais gaifs mohdinaja eeksch manim jaunu zeriba.

Ahrā bij tumsch; wihi, melndis fwahlfds gehrusches, pazehla manu sahrlu un aissnefa to prohjam. Wini gahja labu laiku, lihds fasneedsa fawu zela mehrki. Nu tapu no sahrla isnemts un mani nolika bes schehlastibas us aufsta, flapja steegetu plahna.

Tad es dsirdeju fawā tuwumā balsi un maniju, ta kahdas rohkas mani aptaustija. Nejaufchi weena

azs man atwehrah^s, un es eraudsiju, ka esmu analomijā jeb lihku usschlehrschanas namā. Wairak jaunu zilweku bij mani apstahjufchⁱ, un winu starpā eraudsiju daschu pasihstamu.

Es pats wairs nesinu, waj man bij wairak preeku jeb baiku, bet bes zeribas es wairs nebiju. Jo lehti wareja gaditees, ka mehginajumi, kurus gribēja pee manim isdariht, mani atmohdinah^s jeb ari azumirkli nonahwehs.

Durwīs atwehrah^s un diwi zilweki eenahza, preefch kureem studenti ar nepatikschānu atkahpahs. Mani ainsesa taħkak un nolika us galdu. Es fanehmu wiſus gara speħkus lohypā, lai waretu dauds mas nopraſt, ko ar manim darihs. Atnesa kahdu fawadu maschinu, kahdu wehl nekad nebiju redsejis, un kas Anglijā wehl bij pawisam swescha. Kahds no strahdnekeem isnehma is lastes spohschu tehrauda gresshamo, un es d'sirdeju Frantschu walodā prafam: „waj wiſs ir gataws, lai Samfona tungs waretu ismehginaht?“

Samfona wahrs bij man pasihstams; tapehz ari nopratu, ko ar manim darihs. Es atminejohs, ka kahdas deenas preefch manas slimibas studentu mahzibas istabā mums fazija, ka Frantschu teesabende Samfons rahdihs pee kahda lihka, ka war zilwekam galwu nozirst ar fawadu, preefch tam taifitū maschinu (Guillotine), un Anglu walidiba tad pahrspreedihs, waj tahda maschina eegahdajama jeb nē. Pee manim kā pee pirmā gribēja to ismehginaht.

Ahmara siteeni apluſa; maschina bij usstelleta un tas brihdis atnahzis, kur man nozirtihs galwu.

Es maniju, ka mani usnesa us bresmigahm staslaſchahm. Wiſs bij ap manim kluſu un gaidijs, kas nu notiks. Es puhlejohs zik tik ween wareju un — eekleedsohs. Kleedseenam waijadseja buht bresmigam, jo wiſi, kas ap manim stahweja, eekleedsaħs liħds ar manim. Es winus nereditu, jo manas azis luhkojahs us kurwi, kas bij pildihs ar sahgu flaidahm un kurā waijadseja eekrist manai galwai.

Tad nospreeda, ka mani waijagoht elektriseercht. Atnesa elektriseereschanas maschinu, un pee pirmahs elektriseereschanas d'sirksteles fibeni man schahwahs ap azihm un manas meefas bresmiggi notrihzeja. Ohra d'sirkstele bij wehl stipraka; es jutu, ka wiſas manas d'siħflas trihzeja, ka stiħgas us loħleħm. Es pażehlohs stahwu, d'siħflas farahwahs un

azis atdarijahs, bet es valiku stiħws un nekustejohs no weetas. Es redseju farwus draugus. Us winu għimjeem bij redsamas besgaligas fahpes. Wini pageħreja, lai bresmigohs mehginajumus atstahjoht, jo zeribas us atdixhwinaschanu rāhdijahs buht wel-tas.

Tad profesors dedsinaja man kahju apakħċas ar farkanu d'selsi. Manas meefas tai pafċha ażu-mirkli bresmiggi notrihzeja. Sautes, kas manus loh-zekkus faistijsa, bij farautas, un es biju atkal — d'siħws starp d'siħweem.

Nesinamais wakars.

1.

Kad faule sem ħażi laiħħahs
Nis tumfcheem mahkoneem,
Un swaigsnes, meħnes s-riħahs
Ar faweeem spohschumeem;

2.

Kad wiſi duſs it kluſi
Għekk meera pawhekkem,
Un meefas peku fuſi
No deenā darbixxem;

3.

Tad dasħ ne finah nesin,
Kad beid's-mais wakars tam.
Dasħ guldamees nedohmā,
Ka d'siħwoħt tam jau gan!

4.

Ar spirgħteem, luunejem kauleem
Gan dasħ ir apgulees,
Bet riħt' jau seħes pravleem
Tee dasħbriħ l-ħidnaj f'sħees.

5.

Tas beid's-mais wakars wiſeem
Ir tumfch un nesinam.
Deewi fin, waj riħta deenā
Wehl d'siħws Tu uſzelħees.

6.

Tapeħż, ak zilweħs, doħmā,
Kad eſi apgulees,
Waj riħta-faulei leżoħt —
Pee darba aħra eef! —

Böttħera Lina.